

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

У статті проаналізовано наукові підходи до визначення сутності поняття «стійкість підприємства». Теоретичне узагальнення тлумачень та трактувань поняття «стійкість підприємства» дало змогу відокремити наступні підходи до його визначення, а саме: через комплекс властивостей діяльності підприємства; підходи, що розглядають стійкість як стан рівноваги або здатність підприємства повертатись до нього; підходи, що розглядають стійкість як здатність підприємства зберігати (стан, параметри, компоненти, цілісність) або адаптуватися до змін; як здатність підприємства розвиватися та підходи до трактування цього поняття як здатності відроджувати. На основі критичного аналізу запропоновано авторське бачення поняття «стійкість підприємства».

Ключові слова: стійкість, підприємство, система, підхід, зміст поняття.

DZHERELIUK Y.

Kherson National Technical University

SYSTEMATIZATION OF SCIENTIFIC APPROACHES TO THE DEFINITION OF THE CONCEPT «SUSTAINABILITY OF THE ENTERPRISE»

The article analyzes the scientific approaches to the definition of the concept of «sustainability», «sustainability of the enterprise». The theoretical generalization of the interpretation of the concept of "stability" made it possible to separate the five main approaches to its definition: on a mathematical basis; by the nature of the trajectory of the system's movement; on the system property to restore the previous or set state; the behaviour of the system near the equilibrium point; the ability of the system to maintain the form of existence, its properties or characteristics. The theoretical generalization of the interpretations and interpretations of the concept of «sustainability of the enterprise» made it possible to separate the following approaches to its definition, namely: through the complex of properties of the enterprise; approaches that consider sustainability as a state of equilibrium or the ability of an enterprise to return to it; approaches that consider sustainability as the ability of an enterprise to maintain (state, parameters, components, integrity) or adapt to change; as the ability of the enterprise to develop and approaches to the interpretation of this concept as the ability to revive. To achieve sustainability, an enterprise needs to have certain competitive advantages, that is, stability is achieved as a result of ensuring the competitive advantages of the enterprise. In turn, the obtained competitive advantages ensure the competitiveness of the enterprise. On the basis of critical analysis, an author's vision of the concept of «sustainability of the enterprise» is proposed. The essence of the concept of «sustainability of the enterprise» is proposed to be interpreted as a comprehensive description of the enterprise's activity, which reflects the timely adaptation to the destabilizing influence of environmental factors and the ability to maintain the main parameters of functioning under the influence of factors of the internal environment, which will ensure a new level of enterprise development and competitiveness in the market.

Keywords: sustainability, enterprise, system, approach, content of the concept.

Постановка проблеми. Основними проблемами функціонування сучасних підприємств в умовах жорсткої конкуренції є їх залежність від впливу ринкової кон'юнктури та незабезпеченість інструментами захисту від впливу негативних факторів зовнішнього середовища. Для більшості підприємств України ситуація ускладнюється ще і тим, що підприємства не мають можливості оперативного реагувати на вимоги ринку, що негативно впливає на їх стійкість. У цих умовах найважливішого значення набувають питання забезпечення стійкості підприємств. Дослідження проблеми забезпечення стійкості підприємства в умовах мінливого внутрішнього й зовнішнього середовища набуває особливої актуальності на сучасному етапі розвитку, коли постали реальні передумови економічного зростання після економічної кризи.

Останнім часом питання стійкості вийшло далеко за рамки антикризового управління, при цьому все більше уваги приділяється розгляду стійкості як фактора додаткового зростання успішності підприємства. Дослідження питань прояву стійкості економічних систем, у тому числі стійкості підприємств, показало відсутність на сьогоднішній день єдиної загальної думки з визначення поняття «стійкість». Недостатня опрацьованість концептуальних підходів до систематизації наукових поглядів щодо визначення сутності поняття «стійкість підприємства» обумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні аспекти забезпечення стійкості підприємств знайшли відображення в працях багатьох вітчизняних й зарубіжних учених, таких як Л. Ю. Басовський, І. І. Білий, А. В. Бойко, О. В. Броїло, К. С. Григорян, В. Л. Іванов, Д. С. Кондаурова, О. А. Поліщук, В. В. Прохорова, А. Л. Пустуєв, О. В. Семененко, В. М. Ячменьова, М. С. Яшин та інших. Незважаючи на чисельність досліджень в області стійкості підприємства на сьогодні не існує єдиного взаємоузгодженого тлумачення поняття «стійкість підприємства», залишаються недостатньо освітленими питання щодо відокремлення наукових підходів до його визначення.

Формулювання цілі статті. Метою статті є систематизація наукових поглядів до визначення сутності поняття «стійкість підприємства» та відокремлення на цій підставі наукових підходів.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі проведеного аналізу відзначимо, що серед вчених і практиків існують неоднозначні погляди щодо трактування поняття «стійкість». Не претендуючи на повну охоплення позицій теоретиків математики, кібернетики, економіки та інших наукових дисциплін з цього приводу, торкнемося найбільш характерних з них з тим, щоб відтінити і обговорити корінні риси властивості категорії «стійкість» (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення поняття «стійкість» (рівноваги, стану, руху – траєкторія, динамічної системи)

Представники	Визначення
Л. Ейлер, 1749 р. [1]	Стойкість визначається величиною моменту відновлювальної сили. Запроваджено поняття про стійкість рівноваги відносно нескінченно малих збурень.
Ж. Лагранж, 1788 р. [2, с. 97]	Стойка рівновага має місце в тому сенсі, що, якщо спочатку система перебувала в стані рівноваги, а потім була трохи з нього виведена, то вона сама собою прагне повернутися до цього стану, здійснюючи біля нього нескінченно малі коливання.
О.М. Ляпунов, 1956 р. [3, с. 34]	Стойкість визначається як певний рівноважний стан і здатність повертатися до нього у випадку впливів, що коливають, або збереження заданої траєкторії руху в разі протидіючих чинників.
Г. Паск, 1964 р. [4, с. 318–354]	Система є стійкою, тому що будь-який стан буде повторюватися через певне число інтервалів спостереження.
Р. Беллман (R. Bellman), 1969 р. [5, с. 278]	Якщо система, виведена з положення рівноваги малими збуреннями, повертається в це положення, то ця система називається стійкою.
О. Ланге, 1968 р. [6, с. 89]	Стойкість системи означає, що збурення, яке порушило стан рівноваги системи, з часом самоликвідується.
К. Ланкастер, 1972 р. [7, с. 222]	Система стійка, якщо кожна траєкторія з плином часу в кінцевому підсумку входить в деяку обмежену область, яка містить рівноважну траєкторію, і залишається в ній.
А. І. Чухнов, 1975 р. [8, с. 602]	Стойкість – здатність системи, яка володіє досить складною поведінкою, зберігати деякі властивості і характеристики незмінними.
Б. Ю. Сербиновський, 2000 р. [9, с. 120]	Стойкість розглядається як здатність системи зберігати намічену траєкторію руху, задану разом з допустимими відхиленнями від неї.
Л. І. Лопатніков, 2003 г. [10, с. 373]	Стойкість – здатність динамічної системи зберігати рух наміченою траєкторією (підтримувати намічений режим функціонування), незважаючи на діючі збурення.
В.М. Афанасьєв, 2003 р. [11, с. 6]	Під стійкістю розуміють властивість системи зберігатися при малих змінах початкових станів, параметрів системи.
Д.С. Чернавський, 2004 р. [12, с. 33]	У стійкому стані система прагне назад до стаціонарного стану, навіть якщо її трохи відхилити від нього.
В.А. Рубцов, А.Г. Стьопін, 2005 р. [13, с. 5]	Під стійкістю розуміють здатність системи зберігати рух по визначеній траєкторії (підтримувати визначений режим функціонування) не зважаючи на вплив на неї збурення.
В.О. Василенко, 2005 р. [14, с. 305]	Стойкість – це здатність системи зберігати свій працездатний стан з досягнення запланованих результатів за наявності різних впливів, що збурюють
Г.Х. Батов, 2010 р. [15, с. 17]	Стойкість – це здатність системи зберігати поточний стан при наявності різних впливів, що збурюють

Проаналізувавши існуючі наукові праці, можна відокремити п'ять основних підходів до розгляду поняття «стійкість», що існують сьогодні в економічній науці. Мета такого узагальнення полягає лише в тому, щоб повніше уявити зміст і проблематику дослідження стійкості систем (рис. 1):

За математичною ознакою, в т.ч. за характером зміни функцій, які описують систему. Стосовно до руху стійкість є атрибутом поведінки системи на нескінченному проміжку часу, що виражає властивість системи, що рухається [16, с. 29]: мало відхилитися від деякого руху при малих збуреннях початкового положення системи, причому малі відхилення рівномірні (стійкість за О. М. Ляпуновим); зберігати деякі властивості при малих збуреннях, залишатися в обмеженій області фазового простору, тобто в просторі значень змінних системи, – стійкість за Ж. Лагранжем; нескінченна кількість повернень траєкторії до як завгодно малого околу будь-якої наперед вибраної її точки, тобто стійкість за С. Пуассоном. Тобто в математичному аспекті термін стійкості має безліч тлумачень.

За характером траєкторії (лінії, кривій) руху системи. Динамічна картина руху системи привернула увагу вчених-економістів: В. Леонтєва, К. Ланкастера, Б. Ю. Сербинського, Л. І. Лопатнікова, В. А. Рубцова та А. Г. Стьопіна.

За властивістю системи відновлювати колишній або заданий стан. З огляду на, що в стійкому режимі вплив збурень мінімізується і система стає «сама собою», здатність її до відновлення необхідного стану або руху помічена вченими В. М. Афанасьєвим, Г. Паском, Д. С. Чернавським.

За поведінкою системи біля точки рівноваги. Тяжіння і стаціонарність стану рівноваги природним чином зблизило його з властивістю стійкості системи, і тому опір порушенню рівноважного положення

нерідко інтерпретується як прояв стійкості системи. З цих позицій пояснюють сутність стійкості Л. Ейлер, Ж. Лагранж, Р. Беллман, Е. В. Мінько та А. Е. Мінько, О. Ланге.

За здатністю системи зберігати форму існування, свої властивості або характеристики. Таке розуміння стійкості поділяють вчені А. І. Чухнов, В. О. Василенко, Г. Х. Батов.

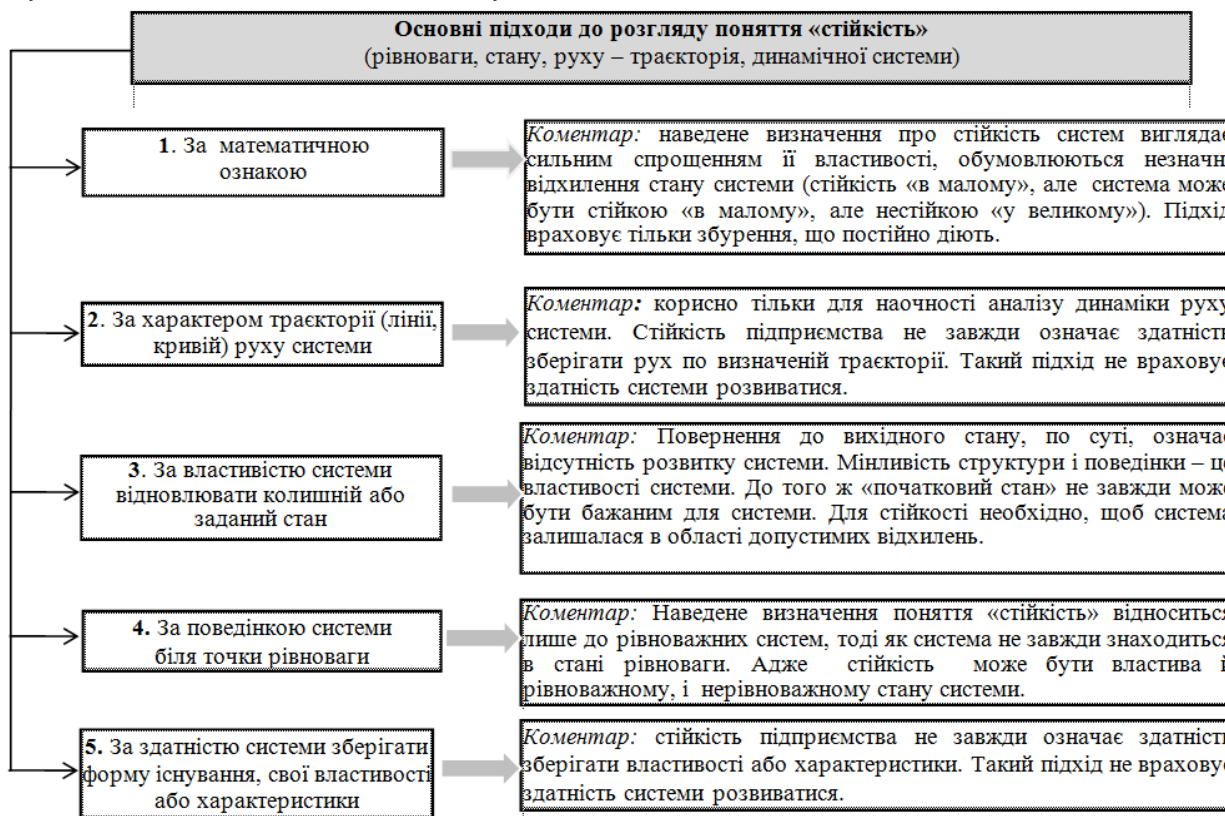

Рис. 1. Основні підходи до розгляду поняття «стійкість»

Джерело: складено автором на основі [16, с. 24–35]

Теоретико-системні погляди про стійкість систем доцільно поширити й на економічні процеси, що діють в збурюваному середовищі. Вважаємо за доцільне систематизувати запропоновані різними авторами визначення цього поняття. У вище зазначених підходах до трактування поняття «стійкість (економічної, виробничої системи, підприємства)» були такі, що характеризують його через комплекс властивостей діяльності підприємства, підходи, що розглядають стійкість як стан рівноваги або здатність підприємства повертатись до нього, підходи, що розглядають стійкість як здатність підприємства зберігати (стан параметри, компоненти, цілісність) або адаптуватися до змін, здатність підприємства розвиватися та підходи до трактування цього поняття як здатності відроджувати (табл. 2).

Таблиця 2

Позиції авторів щодо трактування поняття «стійкості»
(економічної, виробничої системи, підприємства)

Системоутворююча ознака	Зміст визначення поняття	Автор
Це комплекс властивостей діяльності підприємства...	Основна властивість різних видів систем здійснювати свої функції в умовах впливу великого числа різномірних, в тому числі різноспрямованих, факторів як ендogenous, так і екogenous середовища.	М.П. Ващекин [17, с. 33]
	Комплекс властивостей організаційної, інноваційної, логістичної, виробничої, фінансово-кредитної діяльності з урахуванням їх взаємовпливу і взаємодії.	В.І. Захарченко [18]
Це стан рівноваги або здатність підприємства повертатись до нього...	Здатність системи повертатися в стан рівноваги після того, як вона була виведена з нього зовнішніми впливами за умови, що викликані відхилення не перевищують допустиму межу.	Е.В. Мінько, А.Е. Мінько [19, с. 73]
	Стан рівноваги підприємства, при якому економічні і управлінські рішення мають здатність регулювати основні фактори стійкості стану підприємства: управління, виробництво, фінанси, персонал і стратегії в заданих межах ризику.	С.Н. Анохін [20, с.12]
	Стійкість підприємства – це його рівноважний стан, що припускає адаптивність (із збереженням незмінними ряду його структур протягом деякого часу) до зовнішніх змін, а також здатність зберігати ефективність при змінах зовнішнього середовища.	Т.Ю. Іванова [21, с. 137]

Системоутворююча ознака	Зміст визначення поняття	Автор
<i>Це здатність підприємства зберігати стан (параметри, компоненти, цілісність, структуру...)</i>	Здатність системи зберігати задані властивості і параметри в ході діяльності і в умовах дії зовнішніх збурень, тобто в стійкій функціонуючій системі зберігається певний режим руху ресурсів і параметрів функціонування.	Л.Ю. Басовський [22, с.18]
	Здатність системи зберігати свій працездатний стан з досягнення запланованих результатів за наявності різних впливів, що збурюють.	В.О. Василенко [14, с. 47]
	Здатність об'єкта зберігати свою цілісність як системи (тобто безперервно функціонувати як єдине ціле) і одночасно розвиватися (прогресувати), навіть, незважаючи на негативний вплив факторів зовнішнього середовища.	О. В. Броло [23, с. 50]
	Здатність залишатися відносно незмінною (зберігати свою структуру і функціональні особливості) упродовж певного інтервалу всупереч зовнішнім і внутрішнім збуренням.	А. В. Бойко [24, с. 50]
	Здатність не відхилятися від свого стану (статичного або динамічного) при різних внутрішніх і зовнішніх дестабілізуючих впливах за рахунок ефективного формування і використання фінансових, виробничих і організаційних механізмів.	В.Л. Іванов [25, с. 87]
	Здатність економічного об'єкта зберігати свої основні параметри функціонування та розвитку, незважаючи на можливі ризики, конкурентну боротьбу та негативний вплив ринкового середовища.	О.І. Маслак [26]
<i>Це здатність підприємства адаптуватися до змін...</i>	Здатність підприємства адаптуватися до зовнішніх умов та протистояти їм для свого самозбереження певний проміжок часу.	В.М. Ячменьова [27, с. 35]
	Здатність економічної системи (підприємства) оптимально використовувати свій потенціал, що дає змогу швидко адаптуватися до динамічних змін зовнішнього середовища, в довгостроковій перспективі, задовольняючи потреби всіх учасників господарської діяльності.	О.А. Поліщук [28]
<i>Це здатність підприємства розвиватися...</i>	Здатність підприємства протистояти дестабілізуючого впливу факторів зовнішнього середовища, зберігати цілісність структури під впливом факторів внутрішнього середовища, переходити на більш високий якісний рівень свого розвитку.	М.С. Яшин, К.С. Григорян [29]
	Стан виробничої системи підприємства, при якому під збурюваним впливом зовнішнього і внутрішнього середовища підприємство зберігає прибуткову діяльність і здатність до випереджаючого розвитку в майбутньому.	І.І. Білий [30, с. 86]
	Стан підприємства, при якому зберігається здатність ефективного функціонування і стабільного прогресивного розвитку за негативного впливу зовнішнього середовища.	О.Н. Зайцев [31]
<i>Це здатність відроджувати...</i>	Можливість відновлювати свою діяльність в умовах мінливого зовнішнього середовища.	А.Л. Пустуєв [32]
	Здатність зберігати і відтворювати (відновлювати) вихідне (або близьке до нього) стан в процесі внутрішніх і зовнішніх впливів.	К.О. Захарчук [33, с. 36]
<i>Це здатність досягати мети</i>	Здатність системи (підприємства) досягати мети функціонування.	О.В. Абрамов [34]

Джерело: складено автором на основі [14, 17–34]

З табл. 1 видно, що не існує єдиного визначення поняття «стійкість підприємства». В той же час очевидна обмеженість кожного з підходів до трактування поняття стійкості.

В одному випадку робиться акцент тільки на властивості діяльності підприємства, в другому – стан рівноваги, в третьому – здатність підприємства розвиватися. Відповідно залишаються без уваги інші, не менш важливі характеристики стійкості. Тому визріває ідея комплексного підходу, який би інтегрував усі окремі підходи в єдине ціле, зробив би їх складовими частинами теорії стійкості підприємства. Тому, на нашу думку, доцільно стійкість розглядати як комплексну характеристику підприємства.

Підприємство являє собою складну відкриту систему, що має властивість внутрішньої цілісності та постійного обміну із зовнішнім середовищем. Стійкість більшою мірою пов'язана зі здатністю системи до адаптивних змін, ніж до відновлення попередніх параметрів функціонування.

Для досягнення стійкості підприємству необхідно мати певні конкурентні переваги, тобто стійкість досягається в результаті забезпечення конкурентних переваг підприємства. В свою чергу, отримані конкурентні переваги забезпечують конкурентоспроможність підприємства. Тож, є необхідність, запропонувати визначення, яке б враховувало усі сторони цього поняття.

На думку автора, стійкість підприємства – це комплексна характеристика діяльності підприємства, яка відображає своєчасну адаптацію до дестабілізуючого впливу чинників зовнішнього середовища та здатність зберігати основні параметри функціонування під впливом чинників внутрішнього середовища, що дозволить забезпечити новий рівень розвитку підприємства та конкурентоспроможність на ринку (рис. 2).

Рис. 2. Зміст та сутність поняття «стіійкість підприємства»

Джерело: власна розробка автора

Висновки. Теоретичне узагальнення трактувань поняття «стіійкість підприємства» дає змогу відокремити наступні підходи до його визначення, а саме: підхід, що характеризує його через комплекс властивостей діяльності підприємства; підхід, що розглядають стіійкість як стан рівноваги або здатність підприємства повертатись до нього; підхід, що розглядає стіійкість як здатність підприємства зберігати (стан параметри, компоненти, цілісність) або адаптуватися до змін, здатність підприємства розвиватися та підхід до трактування цього поняття як здатності відроджувати. Таким чином, проаналізувавши сутність поняття «стіійкість підприємства», вважаємо за доцільне трактувати його як комплексну характеристику діяльності підприємства, яка відображає своєчасну адаптацію до дестабілізуючого впливу чинників зовнішнього середовища та здатність зберігати основні параметри функціонування під впливом чинників внутрішнього середовища, що дозволить забезпечити новий рівень розвитку підприємства та конкурентоспроможність на ринку.

Література

1. Кілочицька Т.В. Формування та розвиток загальної теорії стійкості / Т. В. Кілочицька // Наука та наукознавство. – 2013. – № 1. – С. 123–128.
2. Лагранж Ж. Аналитическая механика : в 2 т. / Ж. Лагранж ; пер. с фр. – 2-е изд. – М. : Гос. изд-во технико-теоретической лит., 1950. – Т. 1. – 594 с.
3. Ляпунов А. М. Избранные труды : работы по теории устойчивости / А. М. Ляпунов ; [отв. ред. Д.В. Трещев] ; Математ. ин-т им. В.А. Стеклова РАН. – М. : Наука, 2007. – 574 с.
4. Паск Г. Естественная история цепей / Г. Паск ; пер. с англ. // Самоорганизующиеся системы – М. : Мир, 1964. – 436 с.
5. Беллман Р. Введение в теорию матриц / Р. Беллман ; пер. с англ. – М. : Наука, 1969. – 368 с.
6. Ланге О. Введение в экономическую кибернетику / Ланге О. ; пер. с польск. – М. : Прогресс, 1968. – 208 с.
7. Ланкастер К. Математическая экономика / К. Ланкастер ; пер. с англ. – М. : Сов. радио, 1972. – 464 с.
8. Чухнов А. И. Математика и кибернетика в экономике / В. И. Данилов-Данильян, А. И. Чухнов. // Словарь-справочник. – М. : Наука, 1979. – 358 с.
9. Сербиновский Б. Ю. Теория и методы диагностики производственных систем / Б. Ю. Сербиновский. – Новочеркасск : ЮРГТУ, 2000. – 158 с.
10. Лопатников Л. И. Экономико-математический словарь : Словарь современной экономической лексики / Л. И. Лопатников. – 5-е изд., перераб. и доп. – М. : Дело, 2003. – 520 с.
11. Афанасьев В. Н. Математическая теория конструирования систем управления : учеб. / В. Н. Афанасьев, В. Б. Колмановский, В. Р. Носов. – 3-е изд., испр. и доп. – М. : Высш. шк., 2003. – 614 с.
12. Чернавский Д.С. Синергетика и информация (динамическая теория информации) / Д.С. Чернавский. – 2-изд., испр. и доп. – М. : Едиториал, 2004. – 288 с.
13. Рубцов В. А. Структурно-функциональная устойчивость территориально-производственных систем. / В. А. Рубцов, А. Г. Степин. – Казань : Издательский дом «Меддок», 2005. – 200 с.
14. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством : навчальний посібник / В. О. Василенко. – 2-ге вид., виправл. і доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 504 с.
15. Батов Г.Х., Концепция устойчивого развития в системе формирования производственных комплексов региона / Г. Х. Батов, М. А. Шеожев. – Нальчик : Издательство КБНЦ РАН, 2010. – 144 с.
16. Чупров С. В. Управление устойчивостью производственных систем: теория, методология, практика / С. В. Чупров. – 2-е изд., испр. и доп. – Иркутск : Изд-во БГУЭП, 2012. – 354 с.
17. Ващекин Н. П. Постиндустриальное общество и устойчивое развитие : [монография] / Н. П. Ващекин, М. А. Мунтян, А. Д. Урсул. – М. : Изд-во МГУК, 2000. – 240 с.
18. Захарченко В. И. Экономическая устойчивость предприятия в переходной экономике / В. И. Захарченко // Машиностроитель. – 2002. – №1. – С. 9–11.

19. Минько Э.В. Теория организации производственных систем : учеб. пособие / Э. В. Минько, А. Э. Минько. – М. : ЗАО «Издательство «Экономика», 2007. – 493 с.
20. Анохин С. Н. Методика моделирования экономической устойчивости промышленных предприятий в современных условиях / С. Н. Анохин. – Саратов : Сарат. гос. техн. ун-т, 2000. – 40 с.
21. Иванова Т. Ю. Теория организации / Т. Ю. Иванова, В. И. Приходько. – СПб : Питер, 2004. – 272 с.
22. Басовский Л. Е. Прогнозирование и планирование в условиях рынка : учеб. пособие / Л. Е. Басовский. – М. : ИНФРА-М, 1999. – 260 с.
23. Броило Е. В. Методология управления экономической устойчивостью коммерческой организации на основе мониторинга кризисных процессов : дисс. ... доктора экономических наук : 08.00.05 / Броило Елена Валериевна. – Екатеринбург, 2009. – 318 с.
24. Бойко А. В. Стійкість національної економіки: теорія, методологія, практика : [монографія] / А. В. Бойко; НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування». – Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2014. – 287 с.
25. Иванов В. Л. Управління економічною стійкістю промислових підприємств (на прикладі підприємств машинобудівного комплексу): [монографія] / В. Л. Иванов. – Луганськ : СХУ ім. В. Даля. – 2005. – 268 с.
26. Маслак О. І. Економічна сутність категорії «Стратегічна стійкість підприємства» / О. І. Маслак // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2013. – № 5. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
27. Ячменьова В. М. Стійкість діяльності промислових підприємств : [монографія] / В. М. Ячменьова. – Сімферополь : АРИАЛ, 2010. – 470 с.
28. Поліщук О. А. Теоретико-методологічні основи оцінки економічної стійкості підприємств / О. А. Поліщук // Економіка : проблеми теорії і практики. – 2007. – Вип. 225. – Т. 2. – С. 367–374.
29. Яшин М. С. Методологические аспекты обеспечения устойчивости предприятия / М. С. Яшин, Е. С. Григорян // Вестник Саратовского государственного социально-экономического университета. – 2014. – Выпуск № 5 (54). – С. 114–116.
30. Белый И. И. Разработка системы управления экономической устойчивостью промышленного предприятия в условиях обеспечения его конкурентоспособности : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05 / Белый Игорь Ильич. – Новочеркасск: РГБ, 2007. – 194 с.
31. Зайцев О. Н. Оценка экономической устойчивости промышленных предприятий (на примере промышленности строительных материалов) : автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. эконом. наук : спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / О. Н. Зайцев. – Хабаровск, 2007. – 23 с.
32. Пустуев А. Л. Экономический механизм устойчивости в системе управления АПК / А. Л. Пустуев, Ф. А. Степанов // Аграрный вестник Урала. – 2008. – № 12. – С. 31–32.
33. Захарчук Е. А. Экономическая устойчивость и теория катастроф : точки соприкосновения : препринт / Е. А. Захарчук. Екатеринбург : Ин-т экономики УрО РАН, 2006. – 61 с.
34. Абрамов О. В. Формирование и обеспечение устойчивого функционирование энергомашиностроительного холдинга : автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. эконом. наук : спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / О. В. Абрамов. – Белгород, 2003. – 24 с.

References

1. Kilochytska T.V. Formuvannia ta rozvytok zahalnoi teorii stiikosti / T. V. Kilochytska // Nauka ta naukoznavstvo. – 2013. – No 1. – P. 123–128.
2. Lahrantz Zh. Analytycheskaia mekhanyka : v 2 t. : per. s fr. / Zh. Lahrantz. – 2-e yzd., Moscow, Hos. yzd-vo tekhniko-teoretycheskoi lyt. – 1950. – Vol. 1. – 594 p.
3. Liapunov A. M. Yzbrannye trudy : raboty po teoryu ustoichyvosty / A. M. Liapunov ; [otv. red. D.V. Treshchev] ; Matemat. yn-t ym. V.A. Steklova RAN. – Moscow, Nauka, 2007. – 574 p.
4. Pask H. Estestvennaia ystoriya tsepei / H. Pask // Samoornanyzuiushchiesia systemy : per. s anhl., Moscow, Myr, 1964. – 436 p.
5. Bellman R. Vvedenie v teoryiu matryts : per. s anhl. / R. Bellman. – Moscow : Nauka, 1969. – 368 p.
6. Lanhe O. Vvedenie v ekonomycheskuiu kybernetyku: per. s polsk. Moscow: Prohress, 1968. – 208 p.
7. Lankaster K. Matematycheskaia ekonomyka : per. s anhl. / K. Lankaster, Moscow, Sov. radyo, 1972. – 464 p.
8. Chukhnov A. Y. Matematyka y kybernetyka v ekonomyke / V. Y. Danylov-Danylian, A. Y. Chukhnov. // Slovar-spravochnyk, Moscow, Nauka, 1979. – 358 p.
9. Serbynovskiy B. Yu. Teoryia y metody dyahnostyky proyzvodstvennykh system / B. Yu. Serbynovskiy, Novocherkassk : YuRHTU, 2000. – 158 p.
10. Lopatnykov L. Y. Ekonomyko-matematycheskyi slovar : Slovar sovremennoi ekonomycheskoi leksyky / L. Y. Lopatnykov. – 5-e yzd., pererab. y dop., Moscow, Delo, 2003. – 520 p.
11. Afanasev V. N. Matematycheskaia teoryia konstruyrovaniya system upravleniya : ucheb. / V. N. Afanasev, V. B. Kolmanovskiy, V. R. Nosov. – 3-e yzd., yspr. y dop. – Moscow, 2003. – 614 p.

12. Chernavskiy D.S. Synerhetyka y ynformatsiya (dynamycheskaia teoryia ynformatsyy) / D.S. Chernavskiy. – 2-zyd., yspr. y dop. – Moscow, Edytoryal, 2004. – 288 p.
13. Rubtsov V. A. Strukturno-funktsionalnaia ustoichyvosť terrytorialno-proydzvodstvennykh system. / V. A. Rubtsov, A. H. Stepyn. – Kazan : Yzdatelskiy dom «Meddok», 2005. – 200 p.
14. Vasylenko V. O. Antykryzove upravlinnia pidpriemstvom : navchalnyi posibnyk / V. O. Vasylenko. – 2-he vyd., vypravl. i dop. – Kiev : Tsentr navchalnoi literatury, 2005. – 504 p.
15. Batov H.Kh., Kontseptsyia ustoichyvoho rozvytyia v systeme formyrovanyia proydzvodstvennykh kompleksov rehyona / H. Kh. Batov, M. A. Sheozhev. – Nalchyk : Yzdatelstvo KBNTs RAN, 2010. – 144 p.
16. Chuprov S. V. Upravlenye ustoichyvostiu proydzvodstvennykh system: teoryia, metodolohyia, praktyka / S. V. Chuprov. – 2-e yzd., yspr. y dop. – Yrkutsk : Yzd-vo BHMUЭP, 2012. – 354 p.
17. Vashchekyn N. P. Postyndustrialnoe obshchestvo y ustoichyvoe rozvytye : [monohrafiia] / N. P. Vashchekyn, M. A. Muntian, A. D. Ursul. – Moscow : Yzd-vo MHUK, 2000. – 240 p.
18. Zakharchenko V. Y. Ekonomycheskaia ustoichyvosť predpriatya v perekhodnoi ekonomyke / V. Y. Zakharchenko // Mashynostroytel. – 2002. – No.1. – P. 9–11.
19. Mynko E.V. Teoryia orhanyzatsyy proydzvodstvennykh system : ucheb. posobyе / E. V. Mynko, A. E. Mynko. – M. : ZAO «Yzdatelstvo «Ekonomyka», 2007. – 493 p.
20. Anokhyn S. N. Metodyka modelyrovanyia ekonomycheskoi ustoichyvosty promyshlennykh predpriaty v sovremennykh uslovyiakh / S. N. Anokhyn. – Saratov : Sarat. hos. tekhn. un-t, 2000. – 40 p.
21. Yvanova T. Yu. Teoryia orhanyzatsyy / T. Yu. Yvanova, V. Y. Prykhodko. – SPb. : Pyter, 2004. – 272 p.
22. Basovskiy L. E. Prohnozyrovanye y planyrovanye v uslovyiakh rynka : ucheb. posobyе / L. E. Basovskiy. – Moscow : YNFRA-M, 1999. – 260 p.
23. Broylo E. V. Metodolohyia upravlenyia ekonomycheskoi ustoichyvostiu kommercheskoi orhanyzatsyy na osnove monytorynha kryzysnykh protsessov : dyss. ... doktora ekonomycheskykh nauk : 08.00.05 / Broylo Elena Valeryevna. – Ekaterynburh, 2009. – 318 p.
24. Boiko A. V. Stiikist natsionalnoi ekonomiky: teoriia, metodolohiia, praktyka : [monohrafiia] / A. V. Boiko; NAN Ukrainy, DU «In-t ekonomiky ta prohnozuvannya». – Kiev : In-t ekonomiky ta prohnozuvannya NAN Ukrainy, 2014. – 287 p.
25. Ivanov V. L. Upravlinnia ekonomichnoiu stiikistiu promyslovykh pidpriemstv (na prykladi pidpriemstv mashynobudivnoho kompleksu): [monohrafiia] / V. L. Ivanov. – Luhansk : SNU im. V. Dalia. – 2005. – 268 p.
26. Maslak O. I. Ekonomichna sutnist katehorii «Stratehichna stiikist pidpriemstva» / O. I. Maslak // Elektronne naukovе fakhove vydannia «Efektyvna ekonomika». – 2013. – No. 5. – Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
27. Yachmenova V. M. Stiikist diialnosti promyslovykh pidpriemstv : [monohrafiia] / V. M. Yachmenova. – Simferopol : ARYAL, 2010. – 470 p.
28. Polishchuk O. A. Teoretyko-metodolohichni osnovy otsinky ekonomichnoiu stiikosti pidpriemstv / O. A. Polishchuk // Ekonomika : problemy teorii i praktyky. – 2007. – No. 225. – Vol. 2. – P. 367–374.
29. Yashyn M. S. Metodolohycheskye aspekty obespechenyia ustoichyvosty predpriatya / M. S. Yashyn, E. S. Hryhorian // Vestnyk Saratovskoho hosudarstvennoho sotsyalno-ekonomycheskoho unyversyteta. – 2014. – No. 5 (54). – P. 114–116.
30. Belyi Y. Y. Razrabotka systemy upravlenyia ekonomycheskoi ustoichyvostiu promyshlennoho predpriatya v uslovyiakh obespechenyia eho konkurentosposobnosti : dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.05 / Belyi Yhor Ylych. – Novocheerkassk: RHB, 2007. – 194 p.
31. Zaitsev O. N. Otsenka ekonomycheskoi ustoichyvosty promyshlennykh predpriaty (na prymerе promyshlennosti stroytelnykh materyalov) : avtoref. dyss. na soyskanye nauch. stepeny kand. ekonom. nauk : spets. 08.00.05 «Ekonomyka y upravlenye narodnym khoziaistvom» / O. N. Zaitsev. – Khabarovsk, 2007. – 23 p.
32. Pustuev A. L. Ekonomycheskiy mekhanizm ustoichyvosty v systeme upravlenyia APK / A. L. Pustuev, F. A. Stepanov // Ahrarnyi vestnyk Urala. – 2008. – No. 12. – P. 31–32.
33. Zakharchuk E. A. Ekonomycheskaia ustoichyvosť y teoryia katastrof : tochky soprykosnovenyia : prepynt / E. A. Zakharchuk. Ekaterynburh : Yn-t ekonomiky UrO RAN, 2006. – 61 p.
34. Abramov O. V. Formyrovanye y obespechenye ustoichyvoho funktsyonyrovanye enerhomashynostroytelnoho kholdynha : avtoref. dyss. na soyskanye nauch. stepeny kand. ekonom. nauk : spets. 08.00.05 «Ekonomyka y upravlenye narodnym khoziaistvom» / O. V. Abramov. – Belhorod, 2003. – 24 p.

Надійшла: 21.11.2017

Рецензент: д.е.н., проф. Савіна Г. Г.